

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Marie Turkové v právní věci žalobce: **J. V.**, zast. JUDr. Danielou Hákovou, advokátkou, se sídlem Vodičkova 15, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 24. 3. 2011, č. j. 1 Ad 66/2010 - 46,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalované ze dne 7. 7. 2010, č. j. X, byly zamítnuty námitky žalobce a potvrzeno rozhodnutí žalované ze dne 5. 5. 2010, č. j. X. V odůvodnění rozhodnutí o námitkách žalovaná uvedla, že prvoinstančním rozhodnutím byla podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) zamítnuta žádost žalobce o započítání hrubých výdělků za dobu zaměstnání od 15. 10. 1990 do 31. 12. 1990. V námitkách pak žalobce požadoval, aby do osobního vyměřovacího základu byly zahrnuty hrubé výdělky dosažené za dobu od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992. K tomu žalovaná uvedla, že žalobce byl u organizace INDUSTRIAS SECASA S. A. De C. V. Mexiko zaměstnán od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 v pracovním poměru a toto období bylo pro účely výpočtu starobního důchodu zahrnuto do doby pojištění. Toto období zhodnotila žalovaná na základě zrekonstruovaného evidenčního listu ze dne 29. 9. 2008, přičemž podkladem této rekonstrukce byly pracovní smlouva, potvrzení při změně zaměstnání a zpráva o výsledku kontroly daně ze mzdy. Na základě dokazování zjistila Pražská správa sociálního zabezpečení (dále jen „PSSZ“), že

žalobce od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 vykonával výdělečnou činnost u organizace INDUSTRIAS SECASA, S. A. DE V. C., PRAHA, Nad Třebešínem II. 6, 100 00 Praha 10. PSSZ prověřila předloženou podkladovou dokumentaci předkládanou v pravidelných měsíčních intervalech malou organizací. Z evidence bylo zjištěno, že výše uvedená malá organizace, v níž byl žalobce od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 zaměstnán, byla vedena v registru malých organizací od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 a bylo shledáno, že v programu MALORG nejsou u ní přihlášeni k pojištění žádní zaměstnanci a nejsou zadány přehledy o vyměřovacích základech. Na základě předložených dokumentů nebylo možné zjistit výši hrubých výdělků žalobce. Tu pak nelze dovodit ani z předloženého platebního výměru Finančního úřadu pro Prahu 1 na důchodovou daň a daň z objemu mezd za rok 1990. V platebním výměru je totiž uvedena pouze celková výše důchodové daně za rok 1990, kterou odváděl zaměstnavatel z objemu mezd zaměstnanců, jejichž výše zde není uvedena. Proto byla doba pojištění od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu vyloučena podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Podle žalované tak byl důchod žalobce přiznán podle platných právních předpisů a na jeho výši nelze nic měnit.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 24. 3. 2011, č. j. 1 Ad 66/2010 - 46, žalobu proti rozhodnutí žalované ze dne 7. 7. 2010, č. j. X, jako nedůvodnou zamítl. Podle soudu jde v dané věci o situaci, kdy se nepodařilo zjistit výši hrubých výdělků za dobu od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992, a proto žalovaná zhodnotila tuto dobu jako dobu vyloučenou. Předchozí právní názor soudu vyslovený v téže právní věci, podle něhož z platebního výměru Finančního úřadu pro Prahu 1 na důchodovou daň za rok 1990 lze dovodit příjem žalobce, byl překonán rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, resp. rozsudkem ze dne 27. 11. 2009, č. j. 3 Ads 88/2008 - 17. Nejvyšší správní soud v uvedených rozhodnutích připomněl, že při prokazování vyměřovacího základu nelze použít stejných důkazních prostředků, jako při dokládání doby pojištění, neboť tyto nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z těchto listin nelze vyčíst podrobnosti o průběhu pracovního poměru, zejména zda zaměstnanec pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno nebo nemocenskou, zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši. Nejvyšší správní soud však ve svých rozhodnutích současně uznal, že nelze spravedlivě požadovat vyhotovení náhradního evidenčního listu u nástupnických subjektů po bývalých zaměstnavatelích. Městský soud v Praze dále citoval z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 11. 2009, č. j. 3 Azs 88/2008 – 17, tu pasáž, v níž se uvádí, že je nutno vyloučenou dobu podle § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění vztáhnout i na dobu před 1. 1. 1996, neboť opačný postup by vedl potenciálně ke snižování rozhodného příjmu pojištěnce, a tudíž by byl v rozporu se zásadami, na nichž je právní úprava důchodového pojištění historicky vybudována. Podle názoru Městského soudu v Praze tento právní názor platí i na souzenou věc, v níž z předložených dokumentů nelze objektivně zjistit výši vyměřovacích základů, a proto žalovaná správně aplikovala institut vyloučených dob podle § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, přestože se jednalo o dobu před účinností zákona č. 155/1995 Sb. Městský soud v Praze proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti žalobce (dále též „stěžovatel“) namítl, že v žalobě uvedl všechny argumenty, o které opírá svá tvrzení o trvání pracovního poměru a o příjmu z něho za období od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992. Městský soud v Praze měl podle rozsudku

ze dne 15. 12. 2009, sp. zn. 1 Cad 25/2009, za prokázané, že pracovní poměr trval a žalobce z něho pobíral mzdu za období 15. 10. 1990 až 30. 6. 1992. Za důkaz soud považoval platební výměr Finančního úřadu pro Prahu 1 na důchodovou daň.

Žalobce dále stejně jako v žalobě namítl, že žalovaná měla rozhodnout v souladu se zákonem č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“) a se zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a použít všech dostupných důkazních prostředků vhodných ke zjištění stavu věci, zejména pracovní smlouvu, zápočtový list a svědeckou výpověď pracovnice Finančního úřadu pro Prahu 1 paní D. Nelze na něm požadovat, aby zpětně prokázal příjmy za roky 1990 až 1992 způsobem, který předvídá zákon, jehož účinnost nastala po tomto období. Existující důkazní nouze nemůže být posuzována k jeho tíži, neboť nevěděl, že žalovaná nemá k dispozici potřebné všechny listiny. Městským soudem v Praze citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu nebyl bezezbytku použitelný na předmětné řízení.

Ze všech uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 24. 3. 2011, č. j. 1 Ad 66/2010 - 46, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Vyjádření žalované ke kasační stížnosti nebylo podáno.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti uplatněny. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Ze správního spisu a ze soudních spisů sp. zn. 1 Cad 25/2009 a sp. zn. 1 Ad 66/2009, zjistil Nejvyšší správní soud následující pro věc podstatné skutečnosti:

Dne 17. 7. 2008 vydala žalovaná rozhodnutí č. j. X, jímž byl žalobci od 27. 3. 2008 přiznán starobní důchod podle § 29 písm. a) zákona o důchodovém pojištění ve výši 10 446 Kč s tím, že žalovaná v odůvodnění rozhodnutí mj. uvedla, že jsou došetřovány vyměřovací základy od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992. Rozhodnutím ze dne 10. 11. 2008, č. j. X, upravila žalovaná žalobci od 27. 3. 2008 starobní důchod podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění tak, že starobní důchod žalobce činí 10 767 Kč měsíčně. Žalovaná uvedla, že hrubé výdělky za dobu od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 se nepodařilo došetřit, a proto byla tato doba hodnocena jako doba vyloučená.

Rozsudkem ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 Cad 25/2009 - 23, Městský soud v Praze zrušil uvedené rozhodnutí žalované. V odůvodnění tohoto rozsudku soud poukázal na subsidiární použití správního řádu v řízení ve věcech důchodového pojištění. Důkazní prostředky a prokazování některých dob pojištění upravuje zákon č. 582/1991 Sb. v ustanoveních § 84 a § 85, subsidiárně se pak na dokazování použije správní řád. Podle

soudu lze při dokazování užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu věci. V případě žalobce se nepodařilo zjistit výši hrubých výdělků od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992, a proto pro výpočet osobního vyměřovacího základu byla tato doba hodnocena jako doba vyloučená. Ze spisové dokumentace je zřejmé, že žalobce předložil pro uvedené období smlouvu s organizací INDUSTRIAS SACASA S. A. de C. V. Mexiko, podle níž měl být jeho měsíční příjem 500 USD. Pro stanovení osobního vyměřovacího základu je však uvedený dokument skutečně nedostatečný, neboť nezaznamenává jednotlivý příjem za každý měsíc a nelze z něj vyčíst, zda žalobce skutečně pracoval a zda mu částka byla vyplacena. Žalobce však dále předložil platební výměr Finančního úřadu pro Prahu 1 na důchodovou daň a daň z objemu mezd za rok 1990, podle něhož se tato daň vyměřuje částkou 12 000 Kč. Podle soudu bylo možno z tohoto dokladu dovodit příjem žalobce za období od 15. 10. 1990 do 31. 12. 1990. Proto soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Žalovaná poté vydala dne 5. 5. 2010 rozhodnutí č. j. X, žalobce proti němu podal námitky a rozhodnutí žalované o námitkách ze dne 7. 7. 2010, č. j. X, se následně stalo předmětem nynějšího soudního přezkumu.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že uvedl veškeré argumenty dokládající jeho tvrzení o trvání pracovního poměru a o příjmu z tohoto poměru za období od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992. Dále Městský soud v Praze měl podle rozsudku ze dne 15. 12. 2009, č. j. 1 Cad 25/2009 - 23, za prokázané, že pracovní poměr trval a že žalobce za něj v rozhodném období pobíral mzdu. Rovněž tak je platební výměr na důchodovou daň podle stěžovatele dostatečným dokladem o výši hrubých výdělků v uvedeném období. Konečně stěžovatel namítl, že žalovaná neprovedla dokazování v souladu se zákonem č. 582/1991 Sb. a se správním řádem.

Podle § 16 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění *„vyloučenými dobami jsou před 1. lednem 1996 doby, které se podle předpisů platných před tímto dnem vylučovaly při zjišťování hrubých výdělků pro účely výpočtu průměrného měsíčního výdělku, a doby uvedené v písmenu j); přitom doby studia po dosažení věku 18 let jsou vyloučenými dobami pouze v rozsahu, v jakém se považují za náhradní dobu pojištění. Vyloučenými dobami jsou po 31. prosinci 1995, pokud se nekryjí s dobou účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 1 písm. e), dobou pojištění, v níž měl pojištěnec příjmy, které se zahrnují do vyměřovacího základu, dobou pojištění podle § 11 odst. 1 písm. b), nebo dobou, za kterou náležely náhrady uvedené v odstavci 3 větě čtvrté, doby (...) c) po které pojištěnec byl poplatníkem pojistného na pojištění, nelze-li zjistit výši jeho vyměřovacích základů.“*

Nejvyšší správní soud však ve shora uvedených rozsudcích ze dne 27. 11. 2008, č. j. 3 Ads 88/2008 - 173, a ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, dostupných na www.nssoud.cz, dospěl k závěru, že vyloučenou dobou pro účely stanovení osobního vyměřovacího základu je také doba, kdy pojištěnec v období před 1. 1. 1996 získal dobu zaměstnání ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, nelze-li zjistit výši jeho hrubého výdělku podle § 16 odst. 3 věty první téhož zákona.

Dále Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 10. 2010, č. j. 3 Ads 78/2010 - 93, dovodil, že *„za účelem prokázání vyměřovacích základů nelze použít tytéž podpůrné důkazní*

prostředky, jako stran prokázání samotné doby pojištění, tzn. kupř. čestné prohlášení dvou svědků a žadatele o důchod. Rovněž platové výměry a další doklady o vyměření mzdy či jiné doklady o průběhu pracovního poměru (např. zápočtový list) nejsou dostatečně podrobným zdrojem informací k určení vyměřovacích základů za příslušnou dobu pojištění, neboť nezaznamenávají příjem za každý jednotlivý měsíc. Z údajů uvedených v platových výměrech nelze vyčíst podrobnosti o průběhu žalobcova pracovního poměru, tzn. zejména zda žalobce pracoval každý měsíc, zda nečerpal neplacené volno či nemocenské či zda za něj bylo po celou dobu odváděno pojistné, popř. v jaké výši.“

Také v nyní projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru o nemožnosti prokázání vyměřovacích základů za dobu od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992, během které byl stěžovatel zaměstnán u organizace INDUSTRIAS SACASA S. A. de C. V. Mexico. Za nedostatečnou pro stanovení výše hrubých výdělků je totiž nutné považovat pracovní smlouvu s uvedenou organizací ze dne 26. 9. 1990, podle níž měl být stěžovateli vyplácen měsíční hrubý plat v československých korunách odpovídající částce 500 USD, neboť z tohoto údaje nelze spolehlivě zjistit, zda žalobce skutečně po celý měsíc pracoval, zda mu tato částka byla vyplácena po veškeré sledované období a zda z ní byly provedeny příslušné odvody. Platebním výměrem Finančního úřadu pro Prahu 1 č. 390/91 ze dne 28. 8. 1991 na důchodovou daň a daň z objemu mezd za rok 1990, byla tato daň v celkové výši 12 000 Kč uložena zaměstnavateli stěžovatele, a proto z tohoto platebního výměru nelze zjistit, jaký byl příjem stěžovatele za každý jednotlivý měsíc roku 1990. Zpráva Finančního úřadu pro Prahu 1 o výsledku kontroly daně ze mzdy č. j. FÚ 1-10 20/C/91, která byla u zaměstnavatele stěžovatele provedena dne 19. 4. 1991, pak ve vztahu k hrubým výdělkům stěžovatele neobsahuje vůbec žádné údaje. Za této situace nebylo namístě provádět svědeckou výpověď pracovnice finančního úřadu M. D., která daňovou kontrolu prováděla. Zápočtový list, který dne 30. 6. 1992 vystavil zaměstnavatel stěžovatele, pak obsahuje toliko údaje o době zaměstnání bez uvedení hrubých měsíčních výdělků. Výši vyměřovacího základu za období od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 pak nebylo možné objektivně zjistit ani z žádného jiného důkazu založeného ve správním spise. Žalovaná proto postupovala správně, když toto období zahrnula mezi vyloučené doby.

K další stížnostní námitce je nutné uvést, že žalovaná prováděla dokazování svědomitě při respektování všech zásad plynoucích z § 84 a § 85 zákona č. 582/1991 Sb. i zásad plynoucích ze správního řádu. Rovněž se dostatečně vypořádala se shora uvedenými důkazy a přesvědčivě objasnila, proč jimi mohla být prokázána jen doba pojištění, avšak nikoliv již výše vyměřovacích základů. Dále si žalovaná opatřila oznámení o výsledku řízení podle § 6 odst. 4 písm. u) zákona č. 582/1991 Sb., které vyhotovila PSSZ dne 14. 10. 2008. V něm se uvádí, že PSSZ prověřila podkladovou dokumentaci předkládanou v pravidelných měsíčních intervalech malými organizacemi. Z ní bylo zjištěno, že zaměstnavatel stěžovatele byl veden v registru malých organizací od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 a v programu MALORG nejsou u něho přihlášeni k pojištění žádní zaměstnanci a nejsou ani zadány přehledy o vyměřovacích základech. Na základě této skutečnosti pořídila PSSZ rekonstruovaný evidenční list důchodového zabezpečení, v němž se uvádí, že organizace, u níž stěžovatel v období od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 pracoval, zanikla a vyměřovací základy nelze zjistit.

Lze tedy shrnout, že žalovaná i Městský soud v Praze nepochybily, když dobu pojištění stěžovatele získanou od 15. 10. 1990 do 30. 6. 1992 považovaly za vyloučenou dobu ve smyslu § 16 odst. 4 písm. c) zákona o důchodovém pojištění.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech důchodového pojištění nepřísluší.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. listopadu 2011

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu